

God dag, god dag



och hej Knekt!

Porträttmålningen (av Sten Djurberg) på nästa sida: Henning Aronsson Söder, i Barruds Bönhus.
Bearbetat foto av Barbro Gustén (april 2017).

Soldaten Henning Aronsson Söder



och hans familj i Barrud

En illustrerad uppsats av

Alf Gunnarson

MMXVII

Barrud är ett fredligt ställe och har nog (i stort sett) varit så genom tiderna, men vad sägs om lite militärhistoria?

Fram till början av 1900- talet fanns ett så kallat Indelningsverk i Sverige, med rötter flera hundra år bakåt i tiden. Själva verkets namn säger egentligen inte ett dugg, mer än att det var en verksamhet med viss indelning. Så vist var det emellertid ordnat, att ett (eller flera) hemman ansvarade för att sörja för en indelt soldats (knekts) uppehälle. Man ställde ett torp till hans förfogande, bistod med dagsverken på torpet och gav honom en blygsam lön och lite dricks.

Ordning på torpet skulle det vara, så det fanns en rotemästare som skötte räkenskaperna och var arbetsgivarnas representant i alla de frågor som angick soldattorpet. Under åren 1908- 1923 var Carl Carlsson, min (och mina syskons) morfars äldre bror, rotemästare. Jag har hans bokföring, i den tidens folioformat, framför mig och återkommer till den.

Denna berättelse börjar år 1889. Här följer ett axplock av mer eller mindre viktiga "stora" händelser det året:

- Metersystemet gällde hädanefter som enda lagliga måttssystem i Sverige
- Det så kallade Mayerlingdramat utspelade sig i Österrike (kronprinsen och hans älskarinna dog på ett jaktslott, under mystiska omständigheter)
- I östra Skåne skedde det beryktade Yngsjö- mordet
- I Paris firades minnet av revolutionen 1789 & Eiffeltornet invigdes.
- USA fick fyra nya delstater: North Dakota (39), South Dakota (40), Montana (41) och Washington (42)
- Stockholmstidningen grundades och blev snart Sveriges största dagstidning, med 100 000 prenumeranter

I Barrud hände det sig, i mars månad, att den nygifte Gustaf Henning Aronsson (f 1865) kom till Barrud, tillsammans med sin hustru Klara Lovisa Elggren (f 1861). Man kan säga att färden till Barrud var deras gemensamma bröllopsresa och på den vägen var det drygt tre decennier framåt. Hennings föräldrar hette Aron Israelsson (f 1831) och Beata Henriksdotter (f 1829). Denna Beata var dotter till knekten i Sjöbron, Henrik Värn och det betyder rimligen att Henning visste vad han gav sig in i, då han började sin tjänst. Hennings morbror, August Värn (f 1837), var sedan länge hemmansägare i Barrud och blev nu en av hans arbetsgivare.

Klara Lovisa kom från Mossebo Kärr, en så kallad Förpantning, vars första innehavare var Klara Lovisas föräldrar, Lars Ludvig Elggren (f 1833) och Clara Sofia Carlsson (f 1836). Klara Lovisa var äldsta barnet i den familjen.

Anmärkning: Klara Lovisa Elggren var min (och mina syskons) farfars kusin.



På bilden ser vi Lars Ludvig Elggren och Carl Gustafsson i Borgan, när denne plöjer en åker på Sörgården i Mossebo.

En annan händelse i Barrud år 1889:

Två månader efter det att den yngre familjen Söder tillträtt, avled Carl Gustaf Carlsson, en Carlsdotters och fyra Carlssönens fader. Dennes namne, sonen Carl Gustaf blev senare rotemästare (1908). Henning Söder var i Kronans och Barruds tjänst i flera årtionden. Han tjänade kung Oscar II åren 1889- 1907 och därefter Gustaf V. Deras majestäter finns avbildade på frimärkena här nere och inte nog med detta! Vi ser hela den svenska kungafamiljen (år 1900):



Henning Aronsson Söders sex företrädare på posten som knekt i Barrud, sedan slutet av 1700- talet, var i tur och ordning:

Lars Linarsson (f 1749)

Eric Barrman (f 1761)

Dennes son:

Eric Barre (f 1787)

Andreas Glad (f 1804)

Lars Jansson Glad (f 1817)

Salomon Olofsson Söder (f 1833)

Salomon var gift med Clara Ericsdotter
och svärson till företrädaren Eric Barre.

Här ser vi var soldaten och hans familj hölls med mark och hus i Barrud:



Häradsekonomisk karta från omkring år 1880.



T v: Knektens stuga. T h: Bygatan (Bild från Barrudsboken, från 1984).

Henning Aronsson och hans hustru Klara Lovisa kom till Barrud år 1889. När de befann sig på bygatan här uppe, var det bara att gå hundra meter rakt fram. Därefter tog man av åt vänster och så var man strax framme vid soldattorpet. Rakt

fram gick vägen till Grässjöfallet och tog man till höger kom man till byns bönhus och därefter till Carlssönernas. Men stopp ett tag! Det fanns inget bönhus 1889. Troligen höll planerna på att ta form vid den tiden, men huset stod klart först 1894. ☺

Henning och Klara Lovisa gifte sig den 31 december 1889 och de rivstartade med att få tvillingar 10 månader därefter. Prästen har noterat det: "Giftna 10 månader!" Ordning och reda, "äkta barn". De båda nyfödda gossebarnen fick två namn var: Gustaf Emil och Henning Manfred. Det något kuriösa är att de hade olika födelsedagar. Gustaf Emil föddes den 21 och Henning Manfred den 22 september.

Det skulle sedan bli många fler barn i den lilla soldatstugan. Här är resten av listan: Hulda Maria (f 1892), Karl Axel (f 1894), Johan Elmer (f 1895), Selma Elisabeth (f 1897), Anna Ingeborg (f 1898), Elsa Sofia (f 1900), Nils Ejnar (f 1903) och Oskar Linus (f 1905). Dottern i huset, Hulda (f 1892), fick en egen son, Gustaf Elof, år 1911.

NILS SÖDER BERÄTTADE

När Ulf Drake och jag skrev "Barrudsboken" (1984), intervjuade Ulf sonen Nils Söder, som var bosatt i Mariestad. Det blev följande berättelse:

"Namnet på Barruds knekt var Söder. Den nye soldaten kom från Sjötorp, ovanför Grässjöfallet i slutet av 1800- talet och han hette Henning Aronsson. Det var min far. Min farfar hette Aron Israelsson i Sjötorp. När min far nu kom till knektbostället tillsammans med min mor, Klara Lovisa, fick de överta namnet Söder av den gamla knekten Söder, som därefter kallades Gammel- Söder. Hans fru hette, liksom min mor, Klara (Clara) och kallades därför Gammel- Klara.

Gammel- Söder och Gammel- Clara behövde inte lämna Barrud. De fick ett undantag på byns allmänning, strax intill den plats där Bönhuset nu ligger. Där byggde han en liten stuga och odlade rikligt med grönsaker och potatis på ett stycke mark. Hustrun dog omkring 1910 och den gamle knekten levde till år 1916. Jag minns Gammel- Söder som en stor och ståtlig karl och han var rak i ryggen. Han deltog flitigt i bönhusets aktiviteter. När han avlidit delade byns bönder upp och körde bort matjorden och så småningom revs huset. Några få stenrester finns kvar i dag.

Min far och mor fick en alltmer växande barnaskara på det lilla torpet. År 1890 föddes . . . (se förra sidan). Karl, Johan, Anna och Elsa blev alla tidigt sjuka och vårdades på Stora Ekebergs Sanatorium. Alla fyra dog före 30 års ålder. Övriga syskon blev ganska gamla, fast nu är det bara jag i livet. Jag är 80 år och känner mig pigg och kry.

Naturligtvis var det trångt i den lilla stugan. På sommaren kunde ju en del av barnen ligga på golvet, uppe på vinden, men på vintern fick vi alla samsas, så gott det gick, nere i stugan.



Soldat- bostället nr 1174, Vadsbo Kompani, Kungliga Skaraborgs regemente.

Min far gjorde möten, under en sommarmånad, varje år. För övrigt fick han ta arbete lite varstans, för att kunna försörja sin stora familj. Det fanns som regel en mjölkko, någon kviga och 7- 8 får samt en gris på torpet. Det var ungefär tre tunnland odlad jord. Avtalet föreskrev att byns bönder skulle plöja och harva jorden. På den tiden körde man mest med oxar. Det var bara någon gård som hade häst. Knekten skulle vara slaktkunnig. Åtminstone var min far det. Man var mycket sparsam med alkohol i byn, men i samband med slakten var det brukligt med några kaskar. Missbruk förekom inte i byn, så vitt jag vet.

När min far skulle göra sina möten, så gick han över Grässjöfallet, förbi sitt föräldrahem i Sjötorp, över Slottsbol och Gårdsjö gård och kom till "Spöret" i Gårdsjö och tog tåget därifrån till Skövde.



Henning Aronsson Söder, porträtterad av Sten Djurberg 1912.

(Foto. Detta & på försättsbladet Barbro Gustén,
i Barruds bönhus, 2017.

Barnen stannade i regel hemma tills de hade "läst fram" i Finnerödja kyrka. Dit tog man sig till fots. En del vinterdagar blev det att stanna hemma, eftersom det inte gick att ta sig fram genom snödrivorna. Medan vi barn var hemma fick vi hjälpa till med lite av varje, både på torpet och på gårdarna i byn. Ungefär i femtonåldersåldern var det dags att lämna hemmet och Barrud.

Min mor dog 1921. Hon var då 60 år gammal. Min far pensionerades år 1923. Han var då både medaljerad och befordrad till korpral. Det blev bestämt att han skulle få bo kvar tills vidare på torpet. Mot slutet hade han hjälp av sin hemmavarande dotter Selma. Far avled år 1928, 63 år gammal. År 1929 såldes torpet, på auktion, till Ida och Karl Andersson i Grässjöfallet.

Både far och mor bistod Djurbergs och Geijerstams mycket, dels när det var jakttider och dels sommarvistelserna. Far hade varit med och skrätt timmer till huset på Jotunheim. Under jakterna var far med Djurberg och Geijerstam och fars historieberättande uppskattades mycket. Min mor arbetade regelbundet på Jontunheim, då stället var bebott, med bakning och andra hushållsgöromål. Jag själv fick bära mjölk från Barrud till Villan. När min far avled innebar det att en epok i Barruds historia gick i graven. Familjerna Djurberg och Geijerstam saknade säkert Knekt- familjen. Jotunheim såldes 1934".

Berättat av Nils Söder i september 1983. Redigerat av Ulf Drake.



Jotunheim i Barrud. Foto från 1910- talet.



Militärer och "vanligt folk", med anknytning till Barrud (okända personer).

SOLDATTORPETS EKONOMI 1908- 1923



Diagram, från "Barrudsboken" (1984). Infälld: Rotemästaren Carl Carlsson.

För hela perioden gällde:

Rotens intäkter, i form av statsbidrag, var 190 kronor per år och lönen till soldaten 12 kronor (plus en femma i dricks). Den största utgiftsposten var jordkörning (plöjning och harvning) och den varierade rätt så kraftigt.

Avsikten är nu att mycket översiktligt kolla räntemästareräkningen år för år och samtidigt kolla i andra källor (främst släktregister), om det hände något intressant i Barrud under perioden 1908- 1923.

År 1908 MCMVIII

HOS KNEKTEN

Jordkörningen kostade 40 kronor, men det står inte vem som utförde arbetet. Man köpte tegel för 8 kr. En kvarnskjuts: 4 kr. Två tågsäckar: 4 kr. Potatisupptagning: 5 kr. Murningsarbete: 9 kr. Brandförsäkring: 50 öre. Reparation av ladugården: 6 kr 50 öre. Efter några småposter på utgiftssidan, blev överskottet för året: 164 kr och 56 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

I maj månad flyttade familjen Johansson till Barrud, från Tived. Det var Per Johan (ägaren), hans bror Frans och dennes hustru Matilda (Tilda), plus fem barn i åldern 14- 2 år. "Epoken Franses i Barrud" tog därmed sin början och den skulle vara i nästan 110 år.



Franses stuga. Infällda: Två söner och två döttrar och föräldrarna: Frans och Tilda.

År 1909 MCMIX

HOS KNEKTEN

Jordkörningen kostade 20 kr på våren och lika mycket på hösten. Reparation i köket, tre dagsverken: 9 kr. Tre nya säckar: 6 kr. Potatisupptagning och bärgning av havre: 13 kr. Virke: 2 kr 50 öre. Kommunalskatt: 5 kr 10 öre.

Överskottet för året blev 249 kr och 15 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Här ser vi en klassisk bild: Posering framför bönhuset i Barrud, några år efter det nu aktuella årtalet. Där finns sju välklädda herrar och åtta icke mindre prydliga damer. Det är rätt mycket högtid i bilden. Man vet att det här ögonblicket kommer att finnas kvar i framtiden.



År 1910 MCMX

HOS KNEKTEN

Jordkörningen utfördes av Per Johansson till en kostnad av 40 kr. Till Emil Johansson i Smedsbo, körning av virke: 3 kr. Brandförsäkring och skatt: 4 kr 85 öre. Reparationer, köksgolv och ett fönster i ladugården, till Oscar Molin: 4 kr 50 öre. Material till dessa reparationer: 17 kr 35 öre. En kvarnskjuts: 4 kr. Potatisupptagning, inkl. två tågsäckar: 9 kr. Inbärgning av ärtor: 1 kr.

Akkumulerat överskott till 1911: 335 kr 42 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Viktor Mobergs dotter, Emma Elin (f 1889) och son, David Gunnar (f 1893) flyttade till Kumla, samtidigt som fyra kusiner, (Lars Gustafs och Lovisas söner och döttrar) flyttade från byn, till Amerika (Oscar Teodor och Stina Eleonora), Närke (Eric Gustaf) och Skövde (Maria Naemi).



Viktor Mobergs familj.

År 1911 MCMXI

HOS KNEKTEN

Även det här året var det Per Johansson som plöjde och harvade torpets åkrar. Kostnad: 40 kr. Reparation av spisen, plus material: 6 kr. Potatisupptagning: 5 kr. Skatter och försäkringar: 5 kr 65 öre.

Ack. överskott till 1912: 443 kr 27 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Knektens morbror, August Värn, avled i Barrud, 74 år gammal. Hulda och Per Gustaf Andersson fick sitt fjärde barn: David Gottfrid.



Hulda (f 1889) och Gustaf Värn (f 1778), efterträdarna hos Värns.
I bakgrunden: Carlssönernas.

År 1912 MCMXII

HOS KNEKTEN

Nu var det August Karlssons tur att sköta jordkörning. Han fick 45 kr för besväret. Skatter och försäkringar: 8 kr 10 öre. Takspån och bräder, inköp: 27 kr 10 öre, frakt: 6 kr och arbetslön: 13 kr.

Ack. överskott till 1913: 504 kr 07 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Greta Lisa Eriksson, Gustaf Erikssons mor, avled i Barrud, 84 år gammal. Clara Sofia Ericsson, Gammel- Söders hustru, avled i Barrud, 77 år gammal.



T v: Gustaf och Hanna Eriksson. T h: Med sina söner och döttrar.

År 1913 MCMXIII

HOS KNEKTEN

Soldatens kusin, Gustaf Värn, skötte jordkörningen det här året. Det kostade roten 45 kr. Potatisupptagning, plus potatissäckar: 9 kr. En kvarnskjuts: 4 kr. Skatter och försäkring: 6 kr 21 öre.

Ack. överskott till 1914: 612 kr 86 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Hos Carlssönerna föddes dottern Birgit Gustava i juli månad. Drygt två månader senare avled hennes farmor, Gustava Carlsson Jonsdotter, 77 år gammal.



Hos Carlssönerna, omkring 1910. I mitten, rotemästaren och till vänster om denne (från fotografen sett), modern Gustava.

År 1914 MCMXIV

HOS KNEKTEN

Det står inte, vem som plöjde och harvade åkrarna, men vi gissar på Gustaf Värn. Arbetet kostade i alla fall 55 kr. Knekten behövde 6 nya tågsäckar, kostnad: 12 kr. Skatter och försäkring: 5 kr 93 öre.

Ack. överskott till 1915: 697 kr 02 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Anders Gustaf Svensson fyllde sextio år. Han och systemern bodde i det här huset, längst söderut i byn och närmast Jotunheim (som avstyckats från deras fastighet omkring år 1910):



Varje gång man ser den här bilden tänker man: Ofattbart!

År 1915 MCMXV

HOS KNEKTEN

August Karlsson skötte jordbruket hos soldaten och det kostade 50 kr. Två nya säckar: 4 kr. Skatter och försäkring: 4 kr 24 öre. Knekten himself fyllde 50 år (och det gjorde rotemästaren också).

Rotens ack. överskott till 1916: 805 kr 98 öre.

Han som skötte jordbruket kan ses på nästa sida.

HOS GRANNARNA I BARRUD



Emma och August Karlsson samt deras äldste och yngsta: Alex och Margit.

År 1916 MCMXVI

HOS KNEKTEN

Nu var det åter Gustaf Värns tur att plöja och harva soldattorpets jord. Det kostade roten 50 kr. En kvarnskjuts och två nya säckar: 8 kr. Skatter och försäkring: 2 kr 35 öre (varav försäkringspremie, 80 öre).

Ack. överskott till 1917: 914 kr 45 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Gustaf Värns mor, Anna Stina Eriksdotter, avled i Barrud, 79 år gammal. Erik Gustaf Moberg (f 1875) flyttade till Örebro. Franses Tilda fyllde 50 år.



Cirka 15 år senare: Paus i skördarbetet hos Franses (den lille gossen heter Lars).

År 1917 MCMXVII

HOS KNEKTEN

Gustaf Värn skötte jordkörningen (igen) och han fick löneförhöjning med 20 %. Kostnad detta år: 60 kr. En kvarnskjuts: 4 kr. Skatter och försäkring: 7 kr 55 öre.

Ack. överskott till 1918: 1124 kr 17 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Man ska komma ihåg att det pågick ett världskrig. I Barrudsböndernas nära nog totala självhushållningssituation var det väl ingen som svalt, men det var dyrtider och oro för framtiden präglade säkert tillvaron, även i Barrud. Hos Carlssönerna fyllde Johan 50 år och det firade man med att göra en tillbyggnad (farstu och skafferier) på bostadshuset. Hulda Andersson fyllde 40 år. Den 85-åriga Gammel-Söder, på undantaget vid Vallgatan, avled.



T v: Hulda Andersson, med två döttrar och två söner. T h: Augusta och tre Carlssöner samt en krake.
(Båda bilderna längre fram i tiden).

År 1918 MCMXVIII

HOS KNEKTEN

Birger Andersson på Näset anlätades att plöja och harva jorden på soldattorpet. Det kostade nu 100 kr. Kvarnskjuts: 4 kr. Två nya säckar: 4 kr. Potatisupptagning och inbärgning av havre och ärter: 15 kr. Skatter och försäkring: 2 kr 34 öre.

Ack. överskott till 1919: 1030 kr 14 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Viktor Moberg fyllde 70 år på vårkanten och strax därpå var det Gustaf Erikssons tur att fylla 50 och därefter firade Gustaf Värn sin 40-årsdag. (Han hade dessutom gift sig året före, med sin Hulda). Näste jubilar var August Karlsson, som fyllde 50 mitt i sommaren och Anna Stina Svensdotter (Anders Gustaf syster) fyllde 60, strax efter August K. Ack, ack, ack – det måste ha varit många kalas det året, kristiderna till trots. Men så blev det väl vinter igen och då såg centrala byn ut ungefär så här (öster ifrån):



År 1919 MCMXIX

HOS KNEKTEN

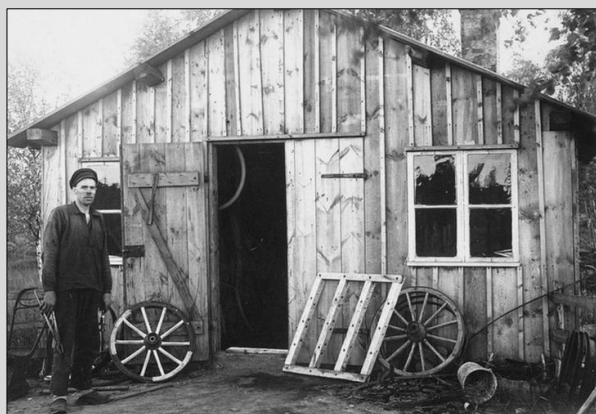
Henning och Klara hade vid årets slut varit gifta i trettio år.

Gustaf Värn fick åter förtroendet att sköta jordkörningen. Det här året blev det en rejäl löneförhöjning, så det kostade roten 150 kr. En kvarnskjuts och 2 nya säckar:

8 kr. Henning bärgade själv sin havre och potatisskörd och fick 20 kr för det. Reparationsarbeten på husen: 170 kr 50 öre. Skatter och försäkring: 7 kr 73 öre. För en gångs skull var utgifterna större än inkomsterna och det ackumulerade överskottet till 1920 sjönk till: 896 kr 09 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Lars Gustaf Moberg avled i Barrud, 78 år gammal. Per Johansson fyllde 60 år. Brorssonen Erik fyllde 20 och brorsdottern Karin samt grannens dotter Gunhild fyllde 10. Alex Karlsson fyllde 20. Hulda Värn fyllde 30 år, när sonen Einar var knappt två månader gammal.



T v: Lars Gustaf Mobergs familj. T h: Erik Franssons smedja.

År 1920 MCMXX

HOS KNEKTEN

Det här året avled sonen Johan Elmer, 25 år gammal. Soldatens tvillingar fyllde 30 år, var de nu befann sig. (Henning Manfred flyttade till Älgårås 1908 och Gustaf Emil till Amerika 1911).

Det verkar som att Gustaf Värn har blivit fast anställd som jordkörare hos kusinen och soldaten. Även det här året fick han ta emot 150 kr av Carl Carlsson. Kvarnskjuts, plus två nya säckar: 8 kr. För rågbärgningen: 10 kr. Skatter och försäkring: 9 kr 59 öre.

Ack. överskott till 1921: 891 kr 50 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Gustaf och Huldass dotter Ingeborg fyllde 20 år. Lika gammal var Valfrid Persson, men han bodde än så länge i Lerbäck (han kom till Barrud, med Elsa Davidsson 1926). Nils Fransson flyttade till Hova socken, men återvände till Barrud året efter.

År 1921 MCMXXI

HOS KNEKTEN

När soldathustrun Klara Lovisa skulle fylla sextio år till sommaren, blev det tyvärr så att hon avled på våren det året. Mer om det på nästa sida.

(Pers) Gustaf Andersson lejdes att plöja och harva åkrarna på Soldattorpet. Ingen

bodde närmare soldattorpet än han och hans familj. Denna gång kostade det roten 200 kr. Det var åter dags att "omvälfva" bakugnen och det kostade, inkl tegel, 20 kr. En kvarnskjuts: 4 kr. Henning bärgade själv rågen och fick en tia för det. Skatter och försäkring: 9 kr 36 öre.

Ack. överskott till 1922: 915 kr 12 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Frans Johansson fyllde 60 år. Närboende granngossen David fyllde 10. Per Adolf, hos Carlssönerna, fyllde 50.

KLARA LOVISA ELGGREN

En soldathustru fick ta ett ännu större ansvar än andra kvinnor. Maken gav sig iväg till Skövde minst en månad varje sommar och levde rullan, eller vad knektarna nu gjorde. Soldaten hade såklart ingen piga och ingen dräng, så det blev hennes sak att, tillsammans med de hemmavarande halv vuxna barnen, se till att det som skulle skötas, verkligen sköttes. Det fanns en ko som skulle mjölkas, morgon och kväll och det fanns kanske en kviga och det fanns några får, en gris och höns. Hon hade fött åtta barn, varav hälften var lungsjuka (en redan död). Hon dog av "ägghvita", skrev doktor Blombergsson (Hova) i attesten.

Jag skulle gärna vilja visa ett foto på Klara Lovisa, men det finns inget, så vitt jag vet. Kanske är hon med på något av alla grupp- foton som finns från Barrud, men det blir i så fall bara en gissning. I början av denna berättelse (sid 4) finns hennes far på bild och om vi återvänder till Mossebo, kan vi se några andra släktingar till Klara Lovisa:



T v: I Mossebo år 1914, hos Carl och Ida Andersson. Längst till vänster, Lovisa i Borgamossen, Klara Lovisas (i Barrud) moster och farfar Carls faster. T h: Klara Lovisas föräldrahem i Mossebo Kärr.

Nu kan vi peka ut några släktingar till soldathustrun i Barrud.

Min (och mina syskons) farfars far och Klara Lovisas (i Barrud) mor var syskon. Vår farfar Carl är hennes kusin. Erik Larsson i Borgamossen (senare Mossebo) är också hennes kusin, liksom Ada Stenqvist. Farfars systrar, i Hova och däromkring, är också kusiner, liksom en hoper mostrar och morbröder, vilka haft Mossebo Kärr som barndomshem. När de sedan gift sig och fått barn, är dessa lika mycket kusiner (fast på fädernet) som kusinerna i Mossebo och Borgamossen. Summan av

den här kardemumman blir att den avlidna soldathustrun, Klara Lovisa (f 1861 i Mossebo Kärr) hade en mängd släktingar, inte minst på Mossebotrakten.

Hennes make skulle fortsätta att bo på knekttorpet ytterligare några år.

År 1922 MCMXXII

HOS KNEKTEN

Soldatsonen Karl Axel avled, 28 år gammal.

(Pers) Gustaf Andersson skötte även detta år jordbruket på torpet. Han fick 90 kronor för det besväret. Knekten var på möte i Skövde under sommaren och höbärgningen kostade roten 20 kronor. Skatter och försäkring: 10 kr 63 öre.

Ack. överskott till 1923: 1071 kr 21 öre.

HOS GRANNARNA I BARRUD

Lovisa Moberg (Lars Gustafs änka) fyllde 70 år. Nils Fransson fyllde 20 år.



T v: Nils Fransson (några år äldre). T h: Lovisa Moberg (och maken) några år tidigare.

År 1923 MCMXXIII

HOS KNEKTEN

Jordkörningen kostade 40 kronor. Murningsarbete i köket: 7 kr. Skatter och försäkring: 9 kr 01 öre. Omkostnader vid rotestämma: 4 kr 50 öre. Arvode till rotemästaren: 75 kr. Till soldaten: 10 kr.

Utdelning till rotens intressenter: 1200 kr.

HOS GRANNARNA I BARRUD

(Pers) Gustaf Andersson fyllde 70 år och sonen Erik 20. Fadern hade bara två år kvar att leva. Viktor Moberg fyllde 75. Hanna Eriksson fyllde 40. Anna Stina Svensson fyllde 65. Emma Karlsson fyllde 50 (och dottern Edit flyttade till Åsebol). Axel Fransson fyllde 20. Birgit, dottern hos Carlssönerna, fyllde 10 år och Gunnar Värn föddes.



Uppre: Gruppafoton av Barruds framtid, sent 1920- tal. Nere: Två Barrudsprofiler.
Axel Fransson och David Andersson. Strax bortom ladugårdens knut,
till vänster, låg soldatens boställe.

VAD HÄNDE SEDAN?

Korpralen Henning Aronsson Söder fick bo kvar på torpet. När han avled, den 25 september 1928, hade han bott där i nästan 40 år. Men nu var sagan om soldaten Söder all. De kvarvarande familjemedlemmarna flyttade alla från Barrud år 1928-29. De första privata ägarna till det före detta soldattorpet blev Karl och Ida Andersson, i Grässjöfallet. De flyttade till Barrud år 1932. Senare var det Hulda Andersson och David Andersson som ägde stället. I nutiden vet alla att ägaren heter Arne Moberg.

I Barrud fortsatte livet för de flesta, som om ingenting hänt. Men det var många som lämnade Barrud för gott under 1920- talet.

Sedan århundraden benämndes åkrar och ängar i Barrud utifrån väderstreck (Sörgädet och Sörängen, exempelvis). Däremot benämndes aldrig – vad jag vet – ett enskilt ställe som Sörgården, Norrgården Östergården eller Västergården. Om så hade varit fallet, fanns det ett ställe (och inget annat) som definitivt skulle varit Barruds Sörgården (geografiskt sett). Följande två bilder får illustrera detta resonemang:



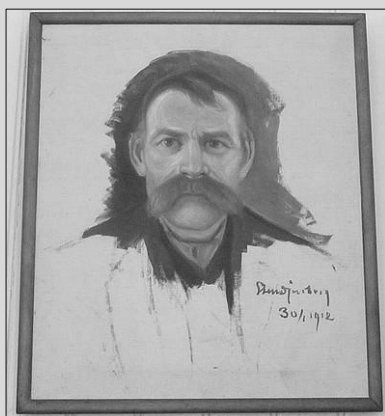
Till vänster ser vi den klassiska sinnebilden av Sörgåden och till höger Barruds dito.

Vad hände med de arma syskonen, Anna Stina Svensdotter och Anders Gustaf Svensson, som bodde i den fallfärdiga stugan?

Anna Stina avled i januari år 1935 (dagen före ett barnbarns födelse hos Carlssönerna). Brodern tvingades, av de sociala myndigheterna i socknen, att flytta till Älgårå två år senare. Därifrån skrev han desperata brev till Gustaf Eriksson i Barrud, i vilka han i hätska ordalag fördömde sockenpamparna som omänskliga och odugliga. Anders Gustaf vantrivdes i Älgårå och han längtade tillbaka till Barrud resten av sitt liv. För honom var föräldrahemmet, oavsett skepnad, just Sörgåden och ingenting annat.

SLUTORD

Så avslutas den här uppsatsen om familjen Söder med lite Sörgården. Som vi kan utläsa, inte minst av sonen Nils Söders berättelse (sid 7- 9), var livet på soldattorpet ingen dans på rosor. Men med rosor är det ju så att de, trots sina törnen, är väldigt vackra. Hur var det Fröding skrev? Jo: *"Strunt är strunt och snus är snus, om ock i gyllene dosor och rosor i ett sprucket krus är ändå alltid rosor"*.



En del av bilderna till denna uppsats har samlats av Leif Vörde. Tack Leif! Och tack igen Barbro för porträttbilden av Barruds siste soldat!

Mariestad 2017-04-19

/ Alf

